

התמודדות עם כישלון

כישורים ויכולות של ילד/ה אינם מחסנים מפני התמודדות עם כישלונות, קשיים ואכזבות בהיבטים תפקודיים, לימודיים וחברתיים. באופן טבעי, הדרך שבה הכישלון נתפס משפיעה על אופי הרגש המתעורר (שלילי, חיובי, ניטרלי) ועל עוצמתו. ובהתאמה, התמודדות יעילה עם כישלון מבוססת על יכולת וויסות רגשי גם במקרים שבהם מתעורר רגש בלתי נעים. אצל ילדים ונוער בסיכון, כישלונות מצטרפים לסיפורי חיים מורכבים. כאשר מתקיים מפגש בין דרישות המציאות והתפקוד הנורמטיבי המצופה מן הילד/ה לבין התפקוד וההישגים של התלמיד/ה, פעמים רבות מתעוררות של תסכול, כעס ואכזבה. רגשות עזים אלה מביאים, לא אחת, את הילד/ה שבסיכון למצבים של תת-משיגות, התעלמות, התנגדות ואף ניתוק.

מה מקדם ילדים בסיכון שחווים כישלונות?

חיים מויאל, מנהל האגף לילדים ונוער בסיכון, הציג בכנס השנתי "לוחמים על החלום" את משנתו הנוגעת לפדגוגיה הטיפולית.

עקרונות התפיסה החינוכית טיפולית שנועדה לחולל שינוי בעבודה עם ילדים ונוער בסיכון מושתתים על חמישה עוגנים:

- הסתכלות פרטנית – ויניקוט
- התבוננות קבוצתית – ביון
- פסיכולוגיה חיובית – סליגמן
- יצירת מוטיבציה
- תפיסות פדגוגיות – פררה, גד יאיר

ד"ר פלורה מור מציגה פרקטיקה חינוכית – פסיכו חברתית כמקדמת למידה רגשית - חברתית במרחב הבית ספרי.

לדידה, לצורך שינוי מהותי יש להבין את [תהליך ההתפתחות הלימודי והרגשי](#) שיוביל ילדים ונוער לצאת מהסיכון ולהצליח.

תהליך שבו מקודמות יכולות הלמידה הרגשית- חברתית צריך להתבסס על קשר משמעותי בין מורים לתלמידים וראיית מכלול צורכי התלמיד/ה.

ההשקעה הראשונית צריכה להיות בהתפתחות ורווחה של המורים. התפתחות המורים תגדיל את מסוגלותם להשקיע בהתפתחות העולם הפנימי והבין אישי של תלמידיהם, ומכאן יתפתחו גם התפקוד הרגשי, הלימודי והחברתי שלהם.

אורי רום, מציג אף הוא את מרכזיות מקומו של המבוגר המשמעותי, במאמרו [בשבחי הכשלון על הצלחה בעבודה עם נוער בסיכון](#).

1. **אחריות: המבוגר המשמעותי** נמצא עם הנער/ה במשבר, מלווה, מקשיב, מכיל ונוכח.
2. **שחזור והתבוננות על הכישלון.** המבוגר/ת המשמעותי/ת מתייבב. זוהי נכונות להביט לקושי בעיניים ולהתמודד עמו. בבסיס העשייה הזו, עומד שיח רחב עם היבטים טיפוליים.
3. **יצירתיות וחיפוש דרך מתוך סקרנות.** ניסיונותה של המערכת הבית ספרית התומכת למצוא פתרונות לקשיים צריכים להיות יצירתיים ומגוונים עד שתמצא דרך, בהתחשב במגבלותיה.

4. **ריאליות.** שיפור היכולת של הנער/ה לעשות את המיטב, גם במקומות שההצלחה בהם אינה ודאית, ובמקומות שבהם יהיה איום מהאפשרות להיכשל.

מיינדפולנס (קשיבות)

זוהי מדיטציה, המשלבת בין תפיסות מערביות מעולם הפסיכולוגיה לבין תפיסות מזרחיות.

יתרונות המיינדפולנס:

- התמקדות בהווה, התמקדות במטרה.
- עוזרת לאנשים לקבל את המחשבות שלהם מבלי לשפוט אותן.
- מעבירה את ההסחה לכיוון המציאות האובייקטיבית.

תחומי ההשפעה:

- התמקדות טוב יותר.
- חיזוק הזיכרון.
- היכרות עצמית טובה יותר דרך פיתוח מודעות למחשבות ורגשות.
- הורדת רמת החרדה.
- שיפור הבריאות הפיזית והנפשית.
- התמודדות עם חוויית סטres, כעס ותנודות במצבי רוח.

מחקרים כיום מצביעים על כך שהאפקטיביות של מיינדפולנס היא גם כאשר מתרגלים אותה למשך כמה שבועות בלבד. יש לה יתרונות בסיוע בתקופות לחוצות, כמו עומס לימודי בתקופת הבגרות.

יש האומרים כי **חוויית הצלחה** היא המנוע לשינוי. ועל כן יש לייצר תהליכים בהם יחוו הילדים הצלחה ולאחריה תתבצע [למידה מהצלחות](#).

למידע נוסף על [תוכנית מלא](#)